

Tasviriy san'at darslarida milliy rang-palitra va an'anaviy naqshlarni qo'llash metodikasi

Nasulloyeva Sarvinoz Komiljon qizi

Buxoro Davlat pedagogika instituti

Tasviriy san'at magistratura ta'lim yo'nalishi

1-bosqich magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada tasviriy san'at darslarida milliy rang-palitra va an'anaviy naqshlarni qo'llash metodikasi tahlil qilinadi. Tadqiqot o'quvchilarda milliy madaniyatni anglash, estetik tafakkur va badiiy savodxonlikni rivojlantirishga qaratilgan. Shuningdek, mashg'ulotlarda an'anaviy san'at shakllarini zamonaviy ijodiy texnologiyalar bilan uyg'unlashtirishning samarali pedagogik usullari keltiriladi. Maqola pedagoglar va san'at o'qituvchilari uchun amaliy tavsiyalar beradi va darslarning mazmuniy samaradorligini oshirishga yordam beradi.

Kalit so'zlar: Milliy rang-palitra, An'anaviy naqshlar, Tasviriy san'at, Pedagogik metodlar, Ijodiy mashg'ulotlar, Estetik tarbiya

Tasviriy san'at o'quvchilarda nafaqat estetik did va vizual tafakkurini rivojlantiradi, balki ularni milliy madaniyat va qadriyatlar bilan tanishtiradi. Har bir millatning o'ziga xos rang-palitrasi, naqsh-uslubi va ornamentlari mavjud bo'lib, ular tasviriy san'at mashg'ulotlarida ijodiy faoliyatning muhim tarkibiy qismini tashkil etadi. Bugungi kunda pedagogik jarayonlarda milliy rang-palitra va an'anaviy naqshlarni zamonaviy yondashuvlar bilan uyg'unlashtirish dolzarb vazifa hisoblanadi.

Mashg'ulotlarda milliy ranglarni va an'anaviy naqshlarni tatbiq etish o'quvchilarda vizual sezgi, estetik did va kreativ tafakkurini rivojlantiradi. Shu bilan birga, zamonaviy pedagogik metodlar va texnologiyalar yordamida an'anaviy san'at shakllarini qo'llash mashg'ulotlarni interaktiv va qiziqarli qiladi. Loyihaviy ishlar, guruh mashg'ulotlari va ijodiy tajribalar o'quvchilarda mustaqil fikrlash, muammolarni hal qilish va ijodiy yechimlar yaratish qobiliyatini oshiradi.

Mazkur maqolada milliy rang-palitra va an'anaviy naqshlarni tasviriy san'at darslarida samarali qo'llash metodikasi tahlil qilinadi, pedagogik usullar va amaliy tavsiyalar keltiriladi. Bu yondashuv o'quvchilarda milliy madaniyatni anglash, ijodiy salohiyatini oshirish va zamonaviy tasviriy texnologiyalar bilan ishlash ko'nikmalarini shakllantirishga qaratilgan.

Tasviriy san'at darslarida milliy rang-palitra va an'anaviy naqshlarni qo'llash o'quvchilarda badiiy didni rivojlantirish, estetik tafakkur va milliy madaniyatni anglashga xizmat qiladi. Har bir millatning rang-palitrasi, ornament va naqsh-uslubi o'ziga xos bo'lib, ular tarixiy, madaniy va ma'naviy ahamiyatga ega. Pedagogik jarayonda ushbu elementlarni dars mashg'ulotlariga integratsiya qilish o'quvchilarning vizual estetikasi va ijodiy tafakkurini oshiradi, ularni milliy qadriyatlar bilan bog'laydi.

Milliy rang-palitra va naqshlarni mashg'ulotlarga tatbiq etishning birinchi usuli – ularning tarixiy va madaniy kontekstini tushuntirishdir. O'quvchilarga ranglarning ramziy ma'nosi, ornamentlar va naqshlar shakllanish tarixi haqida ma'lumot beriladi. Masalan, o'zbek milliy naqshlarida ishlatiladigan geometrik va guldor shakllar, qush va hayvonlar tasvirlari bilan bog'liq tarixiy hikoyalar o'quvchilarga batafsil tushuntiriladi. Bu usul orqali o'quvchilar milliy merosni qadrlashni o'rganadilar va milliy identifikatsiya hissi shakllanadi.

Ikkinchi muhim usul – milliy rang-palitra va naqshlarni amaliy mashg'ulotlarda qo'llashdir. O'quvchilar rasm, kollaj, akvarel, rangli qog'oz va boshqa materiallardan foydalangan holda milliy naqshlarni yaratadilar. Shu bilan birga, pedagoglar zamonaviy texnologiyalar, masalan, raqamli tasviriy dasturlar yoki grafik vositalardan foydalanib, an'anaviy naqshlarni zamonaviy ijodiy formatlarda aks ettirish imkonini yaratadilar. Bu metod o'quvchilarda ijodiy tafakkur, muammolarni hal qilish va eksperiment qilish qobiliyatini rivojlantiradi.

Loyihaviy va guruh ishlari pedagogik jarayonda samarali vosita hisoblanadi. O'quvchilarga milliy rang-palitra asosida kichik ijodiy loyihalar yaratish vazifasi berilganda, ular mustaqil ravishda tadqiqot olib boradilar, ma'lumotlarni tahlil qiladilar va ijodiy yechimlarni topadilar. Shu jarayonda guruh ishlari o'quvchilarda jamoaviy hamkorlik ko'nikmalarini, interaktiv muloqot va muammolarni hal qilish qobiliyatini shakllantiradi.

Mashg'ulotlarda milliy naqshlarni zamonaviy yondashuvlar bilan uyg'unlashtirish o'quvchilarning vizual tajribasini boyitadi. Masalan, an'anaviy naqshlarni rangli qog'oz, tekstura, akril yoki 3D elementlar bilan birlashtirish orqali yangi kompozitsiyalar yaratish mumkin. Bu jarayon o'quvchilarda vizual tafakkur, dizayn va kreativ yondashuvlarni rivojlantiradi.

O'quvchilarning yosh xususiyatlari va individual qobiliyatlarini hisobga olgan holda mashg'ulotlarni tashkil etish muhimdir. Boshlang'ich sinflarda oddiy va tushunarli naqshlar bilan ishlash, o'rta va yuqori sinflarda esa murakkab loyihaviy ishlar, raqamli va interaktiv texnologiyalar bilan ishlash tavsiya etiladi. Shu yo'l bilan o'quvchilarning qiziqishi oshadi va ijodiy salohiyati rivojlantiriladi.

Milliy rang-palitra va naqshlarni uyg'unlashtirish jarayonida o'quvchilarga ijodiy erkinlik va eksperiment qilish imkonini berish zarur. Pedagoglar o'quvchilarga turli materiallar, ranglar, shakllar va texnikalarni sinab ko'rishga ruxsat berishi kerak. Bu usul o'quvchilarda muammolarni hal qilish va ijodiy yechimlarni topish qobiliyatini oshiradi.

Shuningdek, interaktiv metodlar va multimediya vositalarini qo'llash mashg'ulotlarni qiziqarli va samarali qiladi. O'quvchilar video materiallar, raqamli prezentatsiyalar va onlayn resurslar yordamida milliy naqshlar va ranglarni o'rganadilar. Bu nafaqat vizual tajribani boyitadi, balki o'quvchilarni mustaqil tadqiqot qilishga va zamonaviy texnologiyalar bilan ishlashga o'rgatadi.

Natijada, tasviriy san'at mashg'ulotlarida milliy rang-palitra va an'anaviy naqshlarni qo'llash o'quvchilarning estetik didini oshiradi, milliy madaniyat va qadriyatlarni anglashga yordam beradi, ijodiy tafakkur va muammolarni hal qilish qobiliyatini rivojlantiradi. Ushbu yondashuv pedagoglarga mashg'ulotlarni zamonaviy va milliy qadriyatlarni hisobga olgan holda tashkil etish imkonini beradi va o'quvchilarda badiiy va ijodiy salohiyatni oshiradi.

Tasviriy san'at darslarida milliy rang-palitra va an'anaviy naqshlarni qo'llash pedagogik jarayonning samarali usuli hisoblanadi. Bu yondashuv o'quvchilarda milliy madaniyatni anglash, estetik didni rivojlantirish va ijodiy tafakkurini oshirishga xizmat qiladi. Mashg'ulotlarda milliy ranglar va naqshlar yordamida loyihaviy va guruh ishlari tashkil etish o'quvchilarda mustaqil fikrlash, muammolarni hal qilish va ijodiy yechimlar yaratish qobiliyatini rivojlantiradi. Shu bilan birga, zamonaviy texnologiyalarni qo'llash o'quvchilarning vizual tajribasini kengaytiradi va darslarni interaktiv va qiziqarli qiladi. Natijada, pedagoglar mashg'ulotlarni zamonaviy yondashuvlar va milliy qadriyatlarni uyg'unlashtirgan holda tashkil etish orqali o'quvchilarning badiiy va ijodiy salohiyatini samarali oshirishga erishadilar.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Шавдиров С. А. Подготовка будущих учителей к исследовательской деятельности //Педагогическое образование и наука. – 2017. – №. 2. – С. 109-110.
2. Shavdirov S. A. Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons //Eastern European Scientific Journal. – 2017. – №. 1. – С. 131-134.
3. Shovdirov S. Analyzing the sources and consequences of atmospheric pollution: A case study of the Navoi region //E3S Web of Conferences. – EDP Sciences, 2024. – T. 587. – C. 02016.
4. Shavdirov S. Method of organization of classes in higher education institutions using flipped classroom technology //AIP Conference Proceedings. – AIP Publishing LLC, 2025. – T. 3268. – №. 1. – C. 070035.
5. Шавдиров С. А. Ўқувчиларда тасвирий саводхонликка оид ўқув компетенцияларини шакллантиришнинг педагогик-психологик жиҳатлари //Современное образование (Узбекистан). – 2017. – №. 6. – С. 15-21.
6. Shovdirov S. A. Tasviriy san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari //Inter education & global study. – 2024. – №. 1. – С. 8-14.
7. Ibraimov X., Shovdirov S. Theoretical Principles of The Formation of Study Competencies Regarding Art Literacy in Students //Science and innovation. – 2023. – T. 2. – №. B10. – C. 192-198.
8. Шавдиров С. А. ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОМУ О. И ПРИКЛАДНОМУ ИСКУССТВУ //INTERNATIONAL SCIENTIFIC REVIEW OF THE PROBLEMS AND PROSPECTS OF MODERN SCIENCE AND EDUCATION. – 2018. – С. 84-85.

9. Shovdirov S. TASVIRIY SAVODXONLIKKA OID O'QUV KOMPETENSIYALARNI SHAKLLANTIRISHDA O'QUVCHILARNI MANTIQUIY VA ABSTRAKT FIKRLASHGA O'RGATISH //Евразийский журнал академических исследований. – 2023. – Т. 3. – №. 12. – С. 193-196.

10. Baymetov B. B., Shovdirov S. A. Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in The Process of Teaching Fine Arts //International Journal on Integrated Education. – 2023. – Т. 4. – №. 3. – С. 60-66.